

Quando igitur iustum, & quando non? nempe (ut paucis absoluam) cum dedita opera, & sponte quis peregerit, (quid sponte sit paulò antè à nobis dictum est) & quando sciuerit, & in quem & cui, & qua de causa, is iusta peragit. Itidem adsimiliter erit etiam iniustus, qui sciuerit, & in quem, & cui, & cuius causa deliquerit. At cum horum scilicet sciens, iniusti tamen quippiam commiserit, tum demum iniustus non est, sed infortunatus. Nam si patrem occiderit, se hostem ratus occidere, iniustum quidem commisit, & cum neminem affecerit iniuria, egit tamen infelicititer. Quoniam igitur non afficere iniuria, ubi iniusta peragantur, id est in ignorando positum, hoc paulò antè differuimus: cum neutiquam consultò quemquam offendit, neque cui, neque qua de causa factum est: definienda quoque videtur ignorantia, quoniam pacto quis per ignorantiam quem lædit, non afficit iniuria. Sit nimirum hæc definitio: Quando-cunque perpetrandi aliquid causa fuerit ignorantia, id non fit sponte: & proinde ne afficit quidem iniuria. At cum ipse suæ causa fuerit ignorantia, perpetraturque quippiam ex ignorantia, cuius ipse extiterit causa, is planè afficit iniuria, ac eiusmodi iure criminis arguetur: velut in ebriis euenit. Vino nanque merfi, si quid mali perpetrarint, sine controuersia affecerunt iniuriam: quandoquidem ipsi sibi eius ignorantia causa extiterunt. In iis enim fuit, ne tantum proluerentur, ut ignorantes cæderent patrem. Idem in aliis est ignorantia, que ex ipsis gignuntur facientibus, ut qui per ipsas inferant iniuriam, sint iniusti. Quorum autem non ipsi sunt causa, sed ignorantia, ut delinquant, neutiquam iniusti. Est enim uero eiusmodi ignorantia naturalis, velut ne soij infantes patres cædunt. Hæc nimirum naturalis inficitia non facit, ut ab actione infantes dicantur iniusti. Ipsa siquidem hæc facientia causa est inficitia. Neque ipsi suæ sunt causa inficitia: ideo ne iniusti quidem dicuntur. Verùm de deferenda iniuria quid dicemus? utrum qui afficit iniuria, sponte afficitur, an non? Iusta namque, & iniusta, sponte agimus: at non sponte affici-mur iniuria. Cruciatu siquidem deuitamus: & proinde non dubium, quin non sponte afficiamur iniuria, quod vltro nemo lædi sufferat. Nam affici iniuria, nonne est offendi? Et ita. At sunt quibus licuit æquale assequi, idque aliis concedunt. Quod si æquale consequi, iustum fuit:

Α τὸ δὲ δικαιοσύνῃ κέρδιμα, τὸ τὰ δίκαια κέρδιμα εἶναι. τότε οὐκ ἄδικον, καὶ πότε οὐκ ἄδικοσ ἄλλῶς ἢ εἰπεῖν, ὅταν κερδήτῃ καὶ κερδαί-
 ρεσιν καὶ ἑκατοσίῳ (τὸ δὲ ἑκατοσίῳ δὲ ἴσῳ εἰ-
 ρηται ἐν τοῖς ἐπιπλοῦσι) καὶ ὅταν εἰδὼς καὶ
 ὄν, καὶ ὅ, καὶ οὐ ἔνεκεν, εἰσὶν ἄδικον κερδήτῃ.
 ὁμοίως καὶ ὁσάκις καὶ ὁ ἀδικος ἐξέει, ὁ εἰ-
 δὼς καὶ ὄν, καὶ ὅ, καὶ οὐ ἔνεκεν. οὐτεν δὲ μηδὲν
 Β τούτων εἰδὼς παράξῃ τὴν ἀδικίαν, ἀδικος μὲν
 ἐστίν, ἀτυχεὶς δὲ. εἰ γὰρ οὐδέποτε τὸν πολέ-
 μιον δραπετεύειν, τὸν πετιέει ἀπέκτεινεν, ἀ-
 δικον ἢ τοῖς κερδέσιν ἀδικαί μὲν τὰ οὐ-
 θέναι, ἀτυχεὶ δὲ. ἐπεὶ οὐκ τὸ μὴ ἀδικεῖν τὸ
 ἀδικεῖν παράττοται ἐν τῷ ἀγνοεῖν ὅτι τὸ, ὁ
 καὶ μισθὸν ἐπαύειν ἀλέγει, ὅταν μὴ εἰδὼς
 μὴ δ' ὄν βλάβῃ, μὴ δ' ὅ, μηδ' οὐ ἔνεκεν
 Αλλ' ἡδη τὴν ἀγνοίαν διοριστέον ἐστίν, πῶς ἀ-
 γνοίᾳ τῆς ἀγνοίας, ὄν βλάβῃ ἐν ἀδι-
 κίᾳ. ἔστω δὲ εἰσὶν ὁ διορισμὸς ὅταν μὲν γὰρ ἢ
 ἀγνοία αἰτία ἢ τὴν παράξῃ, ποῦ ἑκὼν πῶτε
 παράττω ὡς ἐκ ἀδικίας. ὅταν δὲ τῆς ἀγνοίας
 αἰτία ἢ ἀπὸ, καὶ παράττω τὴν ἀ-
 γνοίαν, ἢς αὐτὸς αἰτίας ἐστίν, εἰσὶν ἡδη ἀδικαί,
 καὶ δικαίως ἀπὸ, ὁ τοιοῦτος κληθήσεται ἐστίν
 Δ ὅτι τῷ μεθύοντων. οἱ γὰρ μεθύοντες, καὶ παρά-
 ξαντες τὴν κερδὸν, ἀδικοσίν. τῆς γὰρ ἀγνοίας
 αὐτοὶ εἰσιν αἰτία. ἐξ ἴσου γὰρ αὐτοῖς μὴ πίνειν
 ποσοδόν, ὡς ἀγνοήσαντα τύπειν τὸν πατέ-
 ρα ὁμοίως καὶ ὅτι τῷ δῶρον ἀγνοίᾳ ὅσα
 μὲν γίγνονται δι' αὐτοῖς, οἱ κατ' αὐτοῖς ἀδι-
 κοῦντες ἀδικοσ. ὅν δὲ μὴ αὐτοὶ εἰσιν αἰτία,
 Αλλ' ἢ ἀγνοία κερδαίνου ἐστίν αἰτία τοῖς παρά-
 ξασίν τῆς παράξῃ, ἐκ ἀδικίας ἐστίν ἢ τοσαύτη
 Ε ἀγνοία ἢ φυσικὴ, ὅτι τὰ παιδία ἀγνοοῦντα
 τὸν πατέρα τυπιοσίν. ἀλλ' ἢ ἐν τούτοις ἀ-
 γνοία φυσικὴ οὐσα, οὐ ποιεῖ δια τὴν παρά-
 ξιν ταύτην τὰ παιδία λέγειν ἀδικεῖν. ἢ γὰρ
 ἀγνοία αἰτία τῆς παράξῃ τῆς δὲ
 ἀγνοίας ἐκ αὐτῶν αἰτία. διὸ ἐκ ἀδικίας λέγον-
 τα. εἰσὶν δὲ ἀδικαί. ὡς πῶς, πίστεον εἰσόν-
 τα ἐστίν ἀδικαί. ὡς ἢ οὐκ ἀδικαί μὲν γὰρ καὶ ἀ-
 δικεῖν παράττω ἑκόντες, ἀδικήματα δὲ ἐκεί-
 Νη ἐκόντες. τὸ γὰρ κολάζεσθαι φύσει. ὡς
 δὴλον ὅτι ἐκ ἀδικαί. ἐκόντες. οὐδὲ
 γὰρ ἐκὼν βλάβῃ ἐκαστοῦ. τὸ γὰρ ἀδικεῖ-
 ναι βλάπτει. ἐστίν. καί. ἀλλ' εἰσὶ πνεῖς ὁ
 δὲ ὄν αὐτοῦ τὸ δὲ ὄν, παραχωροσίν πίν. ὡς
 ὡς εἰ τὸ ἐστίν ἐστίν ἢ δὲ ἄδικον, τὸ ἄδικον ἐ-